

Boross Jenő ezredes

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Egyik Lajos

Cím:

Forrás:

Egyik Lajos
1935

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Összeírás

707.4

Hely:

Idő:

"1935"

Személy:

Helyszám:

14306/51

Beszélgetés egy magyar mecénással

Ha a Pestre-látogató idegen végig-sétál piroskötéses Baedekerében csilgaggal jelzett Szépművészeti Muzeumunkban, bizonyára megragadja egy érdekes dolog a figyelmét. Frans Hals, Lucas Cranach, Rembrandt, van Dyck vagy Holbein egyik-másik remekművénél a mester neve mellett rendszerint egy másik nevet is talál a kép alatt levő kis fémlemezen. Az ajándékozó nevét.

Most nemrég, amikor Petrovits Elek nyugalmába vonult, egyik kritikusa bucsuztatójában azt írta róla, hogy: csaknem teljesen ingyen szerezte meg Európa egyik legszebb és legértékesebb képtárát a magyar államnak. Valóban ez a muzeum a semmiből született. Első nagy mecénásai, akik az alapját megvetették: Eszterházy herceg, Ipolyi Arnold, Pyrker püspök voltak s utánuk hosszú sora következett a műgyűjtőknek, akik súlyos ezreket adtak ki egy-egy festményért, hogy aztán a Szépművészeti Muzeum-

nak ajándékozhasssák. Nincs még egy muzeuma a világnak, amely ennyire

a műbarátok áldozatkészségéből fejlődött volna ki.

A régi képtár műremekei közül tizenhét kép alatt áll a következő kis megjegyzés: „Boross Jenő ur ajándéka, New-York“.

A tizenhét kép értéke csaknem egymillió pengő.

Most, hogy itt ülünk a Szépművészeti Muzeum utolsó, legnagyobb mecénásával szemben a csendes, belvárosi kávéházban, nem akarunk szabályos interjút csinálni. Boross Jenő New-Yorkból áthajózott néhány napra Európába, áthajózott és Cherbourg-ból repülőgépen jött Mátyásföldre. Jelenleg hetven esztendő, az USA hadseregében ezredesi rangot visel és három új képet hozott ajándékba. Mint magánember jött, mint magánember megy vissza és semmi

más nem érdekli jelenleg, csak a képek.

— Nézze meg, öcsém, ezt a Louis Tristant-t, — mutat egy fényképet. A keze kissé remeg, de nem a kor, az izgatott öröm vibrálása ez. — Grecónak egyetlen, egyedüli nagy tanítványa volt a tizenhetedik században. Valamikor Lajos Fülöp király gyűjteményének volt legszebb darabja.

A kis kép szürke, fehér tónusaiban

szintelenül is megmutatja Greco zsenijét. Mert Louis Tristan, a tanítvány nem akart más lenni, mint alázatos hive nagy mesterének. Száz és száz Greco-iskolás közül ő az egyedüli, akinek ez sikerült.

— Ezt már régen szerettem volna hazahozni. Harminc esztendeje gyűjtöm a régi mestereket, de nagy örömet okozott, hogy hozzám került ez a kép.

Egy reális kérdést kockáztatunk meg.

— Mi volt az ára?

— Negyvenezer pengőt adtam érte. Mosolyog. Most az asztalon fekvő Murilló-reprodukció kerül sorra. A második Boross Jenő-ajándék. Ez nem a muzeumba, hanem a lipótvárosi Bazilikába kerül. Egyike a legszebb Murillóknak és a Szent Családot ábrázolja.

— Ez, — mondja kissé elgondolkozva — 20.000 dolláromba került. De feltétlenül megéri, sőt, azt hiszem, nem is fizettem meg tulságosan az értékét. New-Yorkban, árverésen láttam negyvenezerdolláros Murillót is.

A harmadik ajándékkép a legolcsóbb. Pietro Locatellinek „Szent Jakab találkozik az angyalokkal“ című képe mindössze huszezer pengőbe került. A három ajándék-remekmű együttes értéke tehát összesen százhatvanezer pengő.

—Méltóságos uram, — kérdezzük — minek köszönheti Szépművészeti Muzeumunk ezt a most már több mint

*Pietav, Locatelli: Szt. Jakab körülvevő
angyalokkal*
(17. század, Bazilika)

Louis Tristan (Greco egyedül, jelentőséggel bíró tanítványa): Királyok imádása (Azelőtt Lajos Fülöp király tulajdona)
(Fotó Est Bp.)

egy millió pengőre felmenő értékű hatalmas ajándékokat?

— Tulajdonképpen nem is ajándék, amit én adok. Minden embernek van valami szenvedélye s én a képek iránt érdeklődöm. Ha tehát gyűjteményemből egy Murillo, Rembrandt vagy Velasquez a muzeumba kerül, ha el is ajándékoztam, továbbra is az enyém marad. Ott van a falon; bármikor eljöhettek, megnézhetem; nem szakad meg a kapcsolat köztünk.

Leveszi cvikkerét és úgy magyarázza:

— A régi mesterek alkotásai örök és halhatatlan értéket képviselnek. Soha meg nem inoghat dicsőségük. Marinetti futurista kiáltványában fel akarta gyujtatni a muzeumokat, de nézze meg, hogy mit akar adni Olaszországnak ezért cserébe. Száz Marinetti jöhet, de Rubens, Greco, Tizian, Jordaens mindig kiáll versenyezni az új irányzatokkal.

Arca kipirul, ősz haja szinte külö-

nösen hat, olyan lelkesen és fiatalosan beszél.

— Én nagyrabecsülöm a modern művészeteket is, de mint öregembernek talán megbocsájtható az a bogarasságom, hogy a régi mestereket tartom tökéletesnek. Örülök, hogy kinn, New-Yorkban egyre több olyan ember akad, aki még a mai gazdasági válság ellenére is hajlandó megfizetni egy-egy régi mester remekművét.

— Méltóságod most visszamegy New-Yorkba?

— Igen; néhány nap múlva utazom is. Természetesen még hazajövök néhányszor.

(Nagy aktatáskáját becsukja, a képek visszakerülnek helyükre.)

— Hazajövök — ismétli — és lehet, hogy egyszer végleg itt is maradok. Van néhány jóbarátom itt, a képeket sem kell nélkülözni és eszembe jut, hogy a hetedik tizedben élek. Nemsokára megöregszem. Öreg ember meg maradjon, éljen nyugodtan.

Kezetnyujt; kézfogása is erőteljes és fiatalos. Magas, elegáns alakja egy teljes fejjel kimagaslik az emberek közül. Ahogy megy, csupa ruganyosság. Mintha rá is ragadt volna egy atomnyi a Leonardók, Giottók örök fiatalságából.

György László.

Bart. Est. Murillo: Szent család.
(17. század, Bazilikában)